

POSTANOWIENIE

Dnia 22 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Elżbieta Fijałkowska (spr.)

Sędziowie: SA Hanna Małaniuk, SA Waldemar Kryślak

po rozpoznaniu w dniu 22 kwietnia 2013 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku **Gminy P.**

przy uczestnictwie **Skarbu Państwa- (...)Dyrekcji (...)**

o udzielenie zabezpieczenia

na skutek zażalenia uczestnika postępowania

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 31 stycznia 2013 r., sygn. akt I Co 236/12

postanawia:

1. **oddalić zażalenie,**

2. **rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawić orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie.**

Waldemar KryślakElżbieta Fijałkowska Hanna Małaniuk

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy udzielił zabezpieczenia poprzez unormowanie na czas postępowania praw i obowiązków stron, nakazując (...) Dyrekcji(...) działającej jako statio fisci Skarbu Państwa w sezonie zimowym i letnim 2013 r. utrzymywania nawierzchni drogi krajowej nr (...) o długości 14 kilometrów w granicach Gminy P. w tym chodników, drogowych obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z w/w drogą, dla mającego być wytoczonym powództwa o ustalenie nieistnienia obowiązku przejęcia przez samorząd Gminy P. z dniem 1 stycznia 2013 r. starego przebiegu drogi krajowej nr (...) o długości 14 km w granicach Gminy P. (pkt 1), wyznaczył wnioskodawcy termin dwóch tygodni do złożenia pozwu pod rygorem upadku zabezpieczenia (pkt 2).

W ocenie Sądu wnioskodawczyni uprawdopodobniła przesłanki roszczenia opartego na treści art. 189 k.p.c. Podstawą zaliczenia drogi do kategorii drogi gminnej w niniejszym przypadku jest art. 10 ust 5 ustawy o drogach publicznych, z którego wynika, że odcinek drogi zastąpiony nowo wybudowanym odcinkiem drogi z chwilą oddania go do użytkowania zostaje pozbawiony dotychczasowej kategorii i zaliczony do drogi gminnej. Oznacza to, że zastępowany odcinek zostaje z mocy prawa pozbawiony dotychczasowej kategorii i staje się drogą gminną. Chwilą pozbawienia i zaliczenia zastępowanego odcinka do kategorii dróg gminnych jest zatem moment oddania tego odcinka do użytkowania. Natomiast z przedłożonych przez uprawnioną dokumentów wynika, że udzielone (...) Dyrekcji

(...)pozwolenia na użytkowania dotyczą jedynie poszczególnych części całej inwestycji polegającej na budowie drogi (...). W tych okolicznościach zgodzić się należy z wnioskodawcą, że istnieje między stronami spór, co do tego, czy całość odcinka nowo wybudowanej drogi (...) została oddana do użytkowania, co powodowałoby z mocy prawa, że stary przebieg drogi krajowej nr (...) stał się drogą gminną.

Poza tym z uwagi na rozbieżność między stronami w zakresie tego czyją własność stanowi sporny odcinek drogi i w związku z tym, na którym podmiocie spoczywa obowiązek jej utrzymania, niewątpliwie istnieje interes prawny w zabezpieczeniu przez określenie obowiązków zobowiązanego, jako podmiotu dotychczas za nią odpowiedzialnego. Nie może bowiem trwać taka sytuacja, że wobec sporu, co do własności drogi, żaden z podmiotów pozostających w sporze nie wykonuje obowiązków wynikających z bieżącego jej utrzymania.

Wobec tego Sąd na podstawie art. 755 § 1 pkt 1 k.p.c. unormował obowiązki zobowiązanego w ten sposób, że nakazał (...) Dyrekcji (...) działającej jako statio fisci Skarbu Państwa w sezonie zimowym i letnim 2013 roku utrzymywania nawierzchni drogi krajowej nr (...) o długości 14 kilometrów w granicach Gminy P. w tym chodników, drogowych obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z w/w drogą.

Zażalenie na to postanowienie złożył obowiązany, zaskarżył je w całości, wniósł o jego zmianę poprzez oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia oraz o zasądzenie kosztów procesu. Obowiązany zarzucał rozstrzygnięciu:

- naruszenie prawa procesowego, tj. art. 730 § 1 k.p.c. w zw. z art. 1 i 2 § 1 k.p.c., poprzez ich błędną interpretację i w rezultacie niewłaściwe zastosowanie, to jest poprzez uznanie, że sprawa „o ustalenie nieistnienia obowiązku przejęcia przez samorząd Gminy P. z dniem 1 stycznia 2013 r. starego przebiegu drogi krajowej nr (...) o długości 14 km w granicach Gminy P.” jest sprawą cywilną i podlega rozpoznaniu przez sąd powszechny,
- naruszenie prawa procesowego, tj. art. 730¹ § 1 k.p.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, to jest poprzez zabezpieczenie roszczenia, które nie ma charakteru cywilnoprawnego i które nie zostało uprawdopodobnione,
- naruszenie prawa procesowego, tj. art. 730¹ § 1 k.p.c. i § 2 k.p.c. poprzez ich błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie, to jest poprzez udzielenie zabezpieczenia, pomimo, że jego brak nie uniemożliwia i nie utrudnia wykonania orzeczenia lub osiągnięcia celu postępowania w sprawie,
- naruszenie prawa procesowego, tj. art. 731 k.p.c. i 755 § 1 pkt. 1 k.p.c., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i udzielenie zabezpieczenia, które na czas postępowania nie tylko zaspokaja roszczenie wnioskodawcy, lecz również stanowi zabezpieczenie roszczenia dalej idącego, to znaczy roszczenia o nakazanie określonego zachowania,
- naruszenie prawa procesowego, tj. art. 755 § 1 pkt. 1 k.p.c. w zw. z art. 67 § 2 k.p.c., poprzez niewłaściwe zastosowanie, to jest poprzez unormowanie na czas postępowania praw i obowiązków (...) Dyrekcji (...), pomimo, że urząd ten nie jest ani stroną postępowania, jak również nie reprezentuje strony.

Uprawniony wniósł o oddalenie zażalenia oraz o zasądzenie od obowiązanego na jego rzecz kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 730¹ § 1 k.p.c. przesłankami zabezpieczenia roszczenia są: istnienie roszczenia podlegającego zabezpieczeniu oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia, przy czym uprawniony powinien uprawdopodobnić istnienie obu tych podstaw.

Rację ma oczywiście żalący, że udzielenie zabezpieczenia może nastąpić wyłącznie w sprawie cywilnej podlegającej rozpoznaniu przez sąd lub sąd polubowny. Według obowiązanego, roszczenie z którym zamierza wystąpić do Sądu uprawniony, dotyczy podziału zadań publicznych między organami tj. ustalenia, który z organów administracji

publicznej jest zarządcą określonej we wniosku drogi publicznej. Jest zatem sporem kompetencyjnym pomiędzy dwoma organami administracji publicznej i w związku z tym droga sądowa jest niedopuszczalna.

Sąd Apelacyjny nie podziela tego stanowiska. Spór, który zaistniał pomiędzy stronami nie ma charakteru sporu kompetencyjnego. Spór kompetencyjny może bowiem powstać tylko w ramach konkretnej sprawy administracyjnej, która jest przedmiotem prowadzonego postępowania albo co do której odmówiono nadania biegu postępowaniu. W świetle dotychczas zaprezentowanych stanowisk stron taka sytuacja nie ma miejsca.

Ocena sprawy cywilnej podlegającej rozpoznaniu, uzależniona jest przede wszystkim od przedmiotu procesu tj. od przedstawionego pod osąd roszczenia oraz wskazanego przez powoda stanu faktycznego. Droga sądowa w znaczeniu ustalonym w art. 2 § 1 k.p.c. jest zatem dopuszczalna przede wszystkim wtedy, gdy powód opiera swoje żądanie procesowe na zdarzeniach prawnych mogących stanowić źródło stosunków, z których mogą wynikać stosunki cywilnoprawne. Działaniami lub zaniechaniami, których skutki mogą być rozpoznawane na drodze sądowej są nie tylko zdarzenia cywilnoprawne regulowane w kodeksie cywilnym (np. czynności prawne lub czyny niedozwolone), ale także akty administracyjne wywołujące skutki w zakresie prawa cywilnego (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2010 r., III CZP 88/10, OSNC 2011, Nr 6, poz. 63). Zatem to, że spór pomiędzy stronami ma związek ze stosowaniem norm prawa publicznego zawartych w ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (jt. Dz.U. z 2007 r., Nr 19, poz. 115 ze zm. – dalej „u.d.p.”) z zasady nie wyklucza możliwości zakwalifikowania go do kategorii sporów cywilnych.

Dopuszczalność takiej oceny uzależniona jest od powołania się przez wnioskodawcę na zdarzenia, które w relacjach między stronami wywołały skutki cywilne, oraz od zgłoszenia żądania zmierzającego do realizacji roszczeń cywilnych, wynikających z przytoczonych zdarzeń.

Wprawdzie uprawniony zamierza się domagać się „ustalenia nieistnienia obowiązku przejęcia przez samorząd Gminy P. z dniem 1 stycznia 2013 r. starego przebiegu drogi krajowej nr (...) o długości 14 km”, jednakże oczywiste jest, bo wynika to z uzasadnienia wniosku o udzielenie zabezpieczenia, że zainicjowany spór dotyczy w istocie ustalenia, czy ex lege od 1 stycznia 2013 r. droga krajowa nr (...), o długości 14 km, w granicach gminy P., stała się drogą gminną. Konsekwencją rozstrzygniętego sporu będzie stwierdzenie (bądź nie) czy Gmina nabyła prawo własności tej drogi i czy spoczywa na niej obowiązek zarządzania tą drogą (art. 10 ust. 5, art. 2a ust. 2, art. 19 ust. 1 i 2 pkt 4, art. 20 u.d.p.).

Wobec tego w aktualnym stanie w świetle podnoszonych argumentów nie można wykluczyć dopuszczalności drogi sądowej dla tak określonego roszczenia.

Art. 730¹ § 1 k.p.c. wymaga uprawdopodobnienia roszczenia. Stosownie do utrwalonego stanowiska doktryny, jak i orzecznictwa uprawdopodobnienie nie daje pewności, co do istnienia konkretnego roszczenia, a jedynie prawdopodobieństwo jego istnienia. Uprawniony powinien zatem przytoczyć takie okoliczności, z których wynika, że roszczenie mu przysługuje, a nadto okoliczności te winien uprawdopodobnić za pomocą wszelkich niesformalizowanych środków takich jak dokumenty, pisemne oświadczenia osób trzecich itp.

W ocenie Sądu odwoławczego twierdzenia wniosku o udzielenie zabezpieczenia oraz zgromadzony na obecnym etapie postępowania materiał dowodowy w sposób wystarczający uprawdopodobniają roszczenie. Z przedłożonych do wniosku dokumentów w postaci decyzji wynika, że nie wszystkie roboty budowlane zostały zakończone. Powyższe potwierdza również pismo Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego z dnia 27 grudnia 2012 r.

Podstawą zaliczenia drogi do kategorii drogi gminnej jest art. 10 ust 5 u.d.p., zgodnie z którym odcinek drogi zastąpiony nowo wybudowanym odcinkiem drogi z chwilą oddania go do użytkowania zostaje pozbawiony dotychczasowej kategorii i zaliczony do drogi gminnej. Według ugruntowanego stanowiska doktryny za nowo wybudowany odcinek drogi w rozumieniu art. 10 ust 4 i 5 u.d.p. uznaje się jedynie taki, który spełnia wymagania techniczno-funkcjonalne określone w przepisach rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz. 430 ze zm.). Do tych bowiem w istocie przepisów ustawodawca odsyła w art. 2 ust. 3 u.d.p., które w kontekście

definicji budowy drogi, zawartej w art. 4 pkt 17 u.d.p., określają warunki techniczne konieczne do spełnienia w procesie budowlanym drogi publicznej, jak i definicji drogi określonej w art. 4 pkt 2 u.d.p. (zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 18 kwietnia 2008 r., sygn. akt IV SA/Wa 260/08, Lex 527700).

Na obecnym etapie postępowania wnioskodawca w sposób dostateczny uprawdopodobnił, że istnieje między stronami spór, co do tego, czy całość odcinka nowo wybudowanej drogi (...) została oddana do użytkowania.

Oczywiste jest, że okoliczności te oraz złożone na ich poparcie dowody będą podlegały ocenie i weryfikacji w toku postępowania rozpoznawczego, jednakże na etapie postępowania zabezpieczającego są wystarczające do uznania, że wnioskodawca uprawdopodobnił swe roszczenie.

W ocenie Sądu odwoławczego wnioskodawca uprawdopodobnił również istnienie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje, jeżeli brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Celem postępowania zabezpieczającego jest nie tylko zapewnienie wykonalności orzeczeń, które nadają się do wykonania egzekucyjnego, ale także zapewnienie skuteczności tych orzeczeń, które do egzekucji się nie nadają. Roszczenie z którym zamierza wystąpić wnioskodawca będzie w konsekwencji przesądzało, czy na Gminie spoczywają obowiązki zarządcy drogi (art. 20 u.d.p.). Nie ulega wątpliwości, że realizacja tych obowiązków wymagała ze strony wnioskodawcy znacznych nakładów finansowych, które powinny zostać wcześniej zabezpieczone w budżecie. Nie jest wykluczone, że brak zabezpieczenia, zmuszałby uprawnioną do zaciągania zobowiązań.

Mając to na uwadze zasadne było na podstawie art. 755 § 1 pkt 1 k.p.c. unormowanie obowiązków obowiązanego jako podmiotu dotychczas wykonującego zarząd nad spornym odcinkiem drogi, poprzez nakazanie w sezonie zimowym i letnim 2013 roku utrzymywania nawierzchni drogi krajowej nr (...) o długości 14 kilometrów w granicach Gminy P. w tym chodników, drogowych obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z w/w drogą. Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska, że zabezpieczenie zaspokaja roszczenie wnioskodawcy. Przede wszystkim jest stosowne do okoliczności sprawy, a ponadto dotyczy tylko określonego czasu (sezon zimowy i letni 2013r.) Poza tym, na co słusznie uwagę zwrócił Sąd Okręgowy, nie może trwać taka sytuacja, że wobec sporu, żaden z podmiotów nie wykonuje obowiązków wynikających z bieżącego utrzymania drogi

Uprawniony twierdził, że (...) (...) nie jest stroną postępowania i nie reprezentuje strony obowiązanej. Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że stroną postępowania jest Skarb Państwa. Stosownie do art. 33 k.c. i 34 k.c. Skarb Państwa stanowi jednolity podmiot niezależnie od wielości wskazanych w pozwie i orzeczeniu sądowym państwowych jednostek organizacyjnych. Dodatkowe określenie we wniosku jako statio fisci jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa nie wpływa na zmianę osoby pozwanego, którym zawsze pozostaje Skarb Państwa. Ułatwia natomiast stwierdzenie, jaka państwowa jednostka organizacyjna, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, powinna podjąć czynności procesowe za Skarb Państwa.

Mając to na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie obowiązanego jako bezzasadne (pkt 1). O kosztach postępowania zażaleniowego orzekł na podstawie art. 745 § 1 k.p.c. (pkt 2).

Waldemar Kryślak Elżbieta Fijałkowska Hanna Małaniuk